

Miksi mediaan kannattaa luottaa?

Mediatoimintaa kaikille!

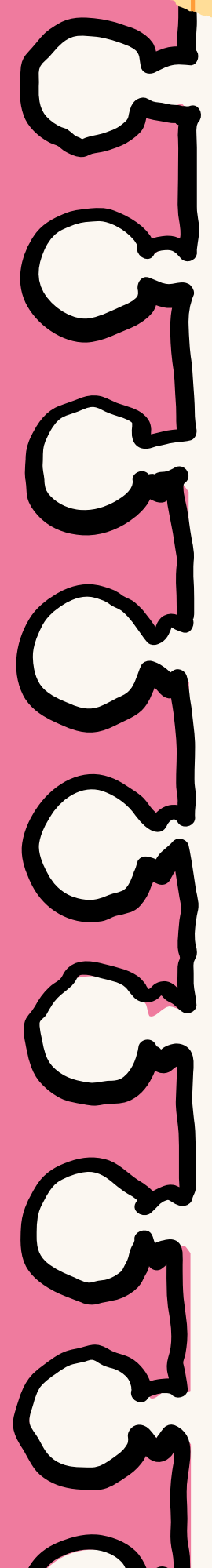

Aluksi

Tervetuloa työpajaan!

**Tänään tutustumme
mediatoimijuuteen.**

**Tässä työpajassa noudatamme
kohteliasta käytöstä ja positiivista
asennetta myös muiden
pajailijoiden teosten parissa.**

Aluksi

Mitä tarvitaan:

- kännykkä
- kyniä, paperia
- post it -lappuja
- mediabingo-kortit

Alkuverryttely

Mitä media on?

Kirjoitetaan post it -lapuille,
mitä sanasta “media”
tulee mieleen.

Yksi asia / lappu,
enintään 5 lappua / hlö.

Keskustellaan siitä, millaisia ajatuksia
muiden laput herättävät.

Media on...

Mediaksi lasketaan erilaiset kanavat, alustat ja teknologiat, joita käytetään tiedon ja viestinnän tallentamiseen, välittämiseen ja jakamiseen.

Median muodot:

Perinteinen:
painotuotteet (sanomalehdet, aikakauslehdet, kirjat),
sähköinen (radio, TV), elokuva.

Digitaalinen:
internet, sosiaalinen media,
pelit, mobiilisovellukset,
tekoäly.

Median tehtäviä:
tiedottaa, kouluttaa, viihdyttää,
vaikuttaa, osallistaa ja välittää kulttuuria.

Miten media vaikuttaa meihin?

Median
vaikutuksia

Identiteetti,
minäkuva

Mielenterveys ja
hyvinvointi

Viihtyminen ja
luovuus

Yhteiskunnallinen
tietoisuus

Koulutus ja
oppiminen

Oma toiminta
ja valinnat

Jutellaan, tuleeko
mieleen muita vaikutuksia.

Jutellaan
klikkiotsikoista

Nämä 5 roskaa lajitellaan usein väärin – jokaisen
helppo erehtyä

Miten klikkiotsikolla yritetään vaikuttaa meihin?

"Hienoin asia suomalaisessa jääkiekossa
kymmeneen vuosiin" – joensuulainen
kiekkopomo hehkuttaa uudistusta

Moni tekee kotonaan jotain, mitä tuholais-
torjuja ei tekisi ikinä: "Ei missään
nimessä"

Prinssi Harrylta viiltävä kuitti veljelleen
Williamille – Somessa raivostuttiin

Jari Litmanen ilmestyi todella
yllättävään paikkaan

Suomen NHL-hylkiöltä sensaatiomainen
tempu – Sidney Crosby ei voinut kuin
ihmetellä

Klikkiotsikko

Klikkiotsikko on otsikko, joka on tarkoituksella liioiteltu tai houkutteleva, jotta lukija klikkaisi jutun auki.

Usein itse jutussa ei ole mitään erityisen kuohuttavaa, vaan otsikko liioittelee jutun sisältöä.

Esimerkiksi tällaisia ilmaisuja klikkiotsikossa käytetään, kun halutaan nostattaa uteliaisuutta ja tunteita:

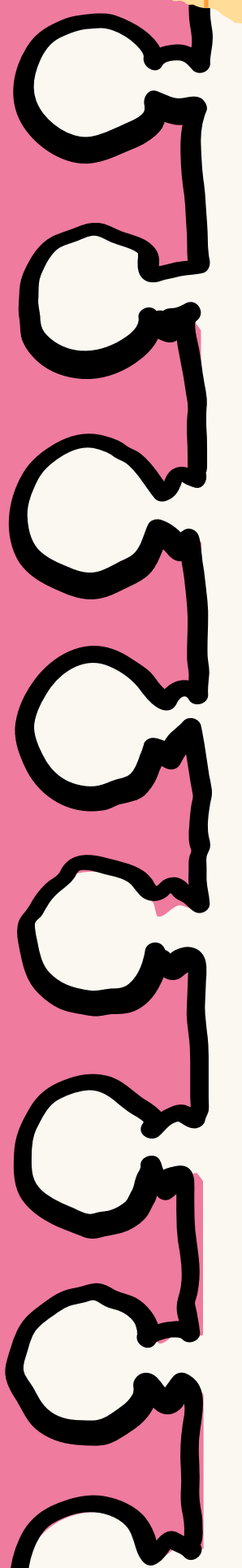
joku “jyrähtää” tai “tylyttää”

“nyt puhuu XX”

“viiltävä kuitti”

“oletko aina tehnyt asian XX väärin?”

“katso kuvat”

Harjoitus:
klikkiotsikko

Keksi joku aivan tavallinen uutinen ja kirjoita sen klikkiotsikko paperille.

Kerro vuorollasi oma otsikkosi ja mistä juttusi oikeasti kertoisi.

Journalismi

Journalismi on toimintaa, jossa kerätään, tarkistetaan ja esitetään tietoa yleisölle.

Sen tavoitteena on tarjota luotettavaa tietoa yhteiskunnasta ja edistää demokratian toteutumista.

**Raportointi:
tietojen kerääminen
haastatteluista, asiakirjoista ja
suorasta havainnoinnista.**

**Asioiden kertominen
ja esittäminen:
monimutkaisen tiedon tekeminen
ymmärrettäväksi eri mediakanavien
kautta.**

**Tarkistaminen:
tiedon varmistaminen
totuuden ja väärän tiedon
erottamiseksi.**

**Luotettava
media**

**Paras media tarjoaa
totuudenmukaista, tarkistettua ja
monipuolista tietoa.**

**Luotettava media on meidän
kaikkien etu!**

Seuraavaksi poimintoja Journalistin ohjeista... >>>

Journalismi ja ohjeistus

Journalistin ohjeet ei ole laki, vaan suomalaisen median omat eettiset periaatteet.

Tiivistelmää Journalistin ohjeista:

- Toimittajalla on vastuu yleisölle: tieto hankitaan ja julkaistaan rehellisesti ja tiedon kohde tarkistetaan.
- Fakta ja mielipide pidetään toisistaan erillään ja virheet korjataan avoimesti.
- Myös mainonta ja journalismi pidetään selvästi erillään.
- Haastateltavaa / jutun aihetta kunnioitetaan: ihmisarvoa ei loukata eikä ketään syrjitä.

Jutellaan:

Toteutuvatko Journalistin ohjeiden yllä olevat kohdat somessa?
Keksitkö esimerkkejä?

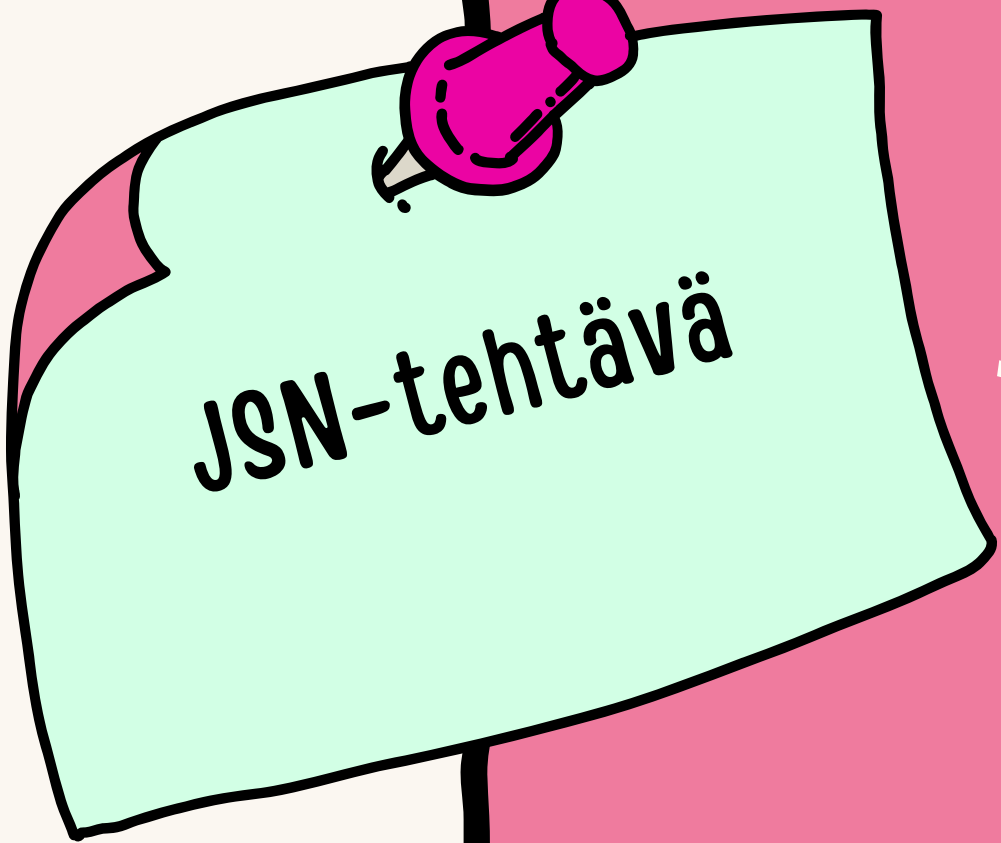
Seuraavaksi asiaa Julkisen sanan neuvostosta... >>>

Julkisen sanan
neuvosto

Julkisen sanan neuvosto:

- JSN valvoo Journalistin ohjeiden toteutumista, puolustaa sananvapautta.
- Jos epäilet, että media on toiminut epäeettisesti, voit kannella neuvostoon jsn.fi-sivuilla. Kantelusta seuraa joko vapauttava päätös tai huomautus. Korjaus julkaistaan mahdollisimman nopeasti.

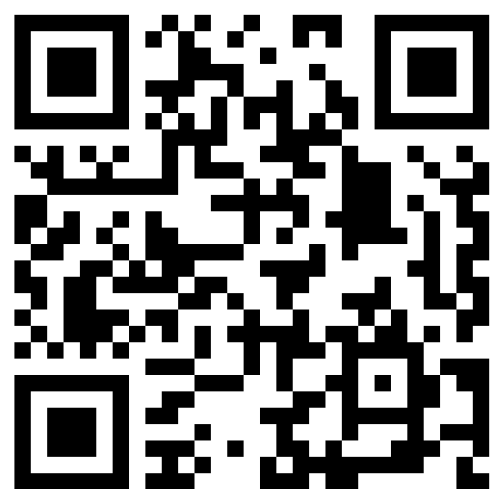
JSN-tehtävä

Kurkataan yhdessä JSN:n sivuille ja Journalistin ohjeisiin → jsn.fi

1. Etsitään “päätökset”-sivulta muutama tapaus (skrollaa sivua alas, siellä ovat päätökset).

2. Jutellaan yhdessä:

- Millaisista asioista ihmiset ovat tehneet kanteluita?
- Mitä neuvosto on päättänyt, miksi?

Tiedon luotettavuus

Faktat ja mielipiteet voivat helposti sekoittua verkossa. Kannattaa siis olla tarkkana!

Vinkkejä, miten tarkistaa tiedon luotettavuus, osa 1:

Valeutinen =
harhaanjohtava sisältö, joka näyttää journalismilta, mutta on pääosin keksittyä eikä perustu tosiasioihin. Sen tavoitteena on huijata ihmisiä, vaikkapa rahan, huomion tai poliittisen vaikuttamisen vuoksi.

- Sisällön laji: onko kysessä mielipide vai faktoihin perustuva uutinen?
- Tekijä: onko sisällön tekijä asiantuntija? Voiko taustan tarkistaa?
- Julkaisuyhteys: missä sisältö on julkaistu?

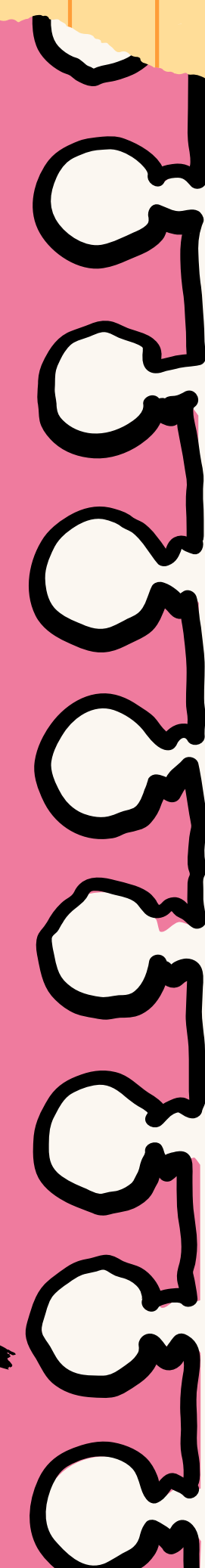

Tiedon luotettavuus

Vinkkejä, miten tarkistaa tiedon luotettavuus, osa 2:

- **Lähteet:** mihin tieto perustuu? Ovatko lähteet luotettavia?
- **Näkökulmat:** kenen näkökulma tulee esiin ja kenen ei?
- **Motiivit:** kuka hyötyy tiedon leviämisestä?
- **Omat asenteet:** vaikuttavatko omat ennakkoluuloni tulkintaani?

Lisää vinkkejä voi kurkata
Mediataitokoulun
materiaalipankista,
"Näin tunnistat luotettavan tiedon"
-sivuilta ->
www.mediataitokoulu.fi

Pilkkoutunut
media

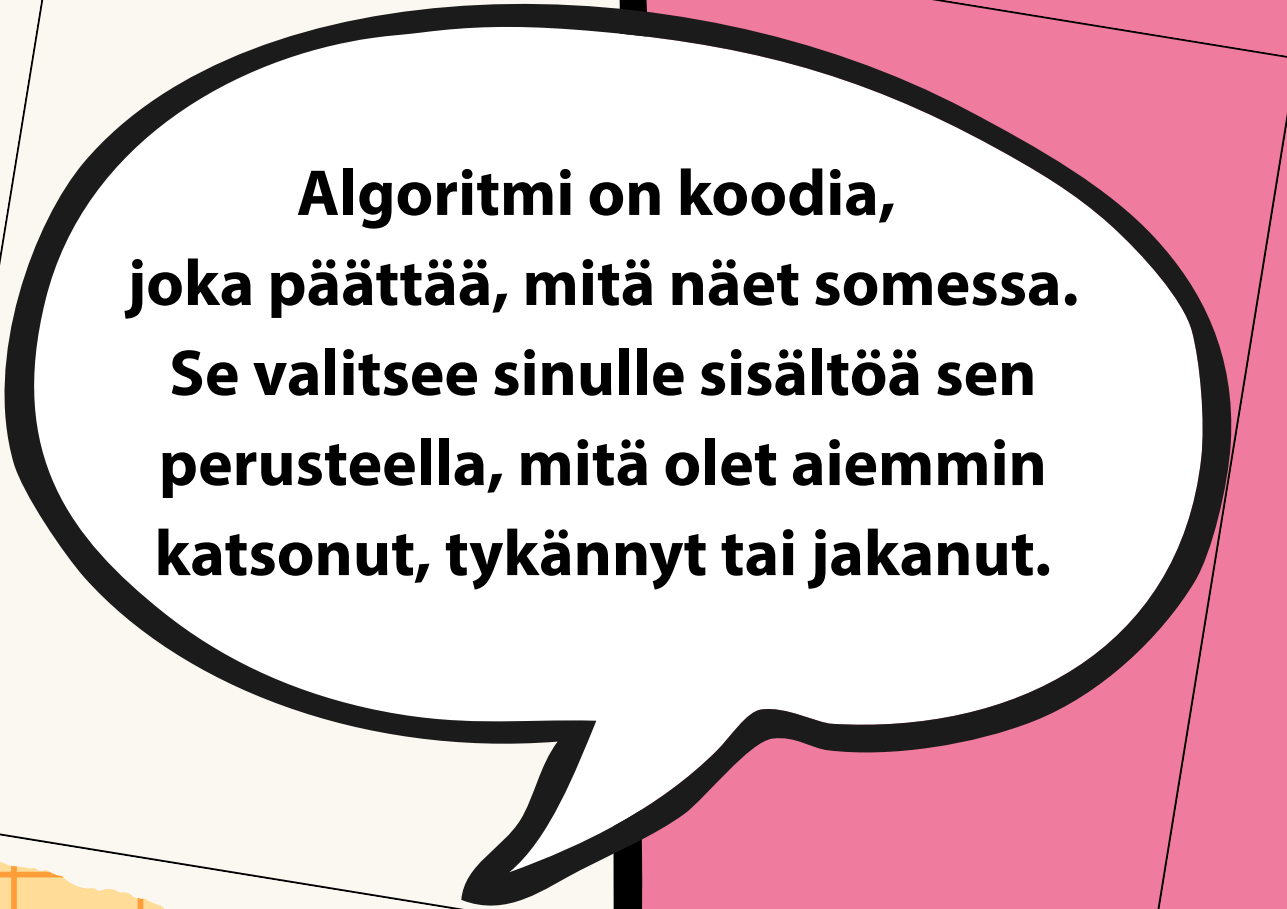
Käyttämämme media on pilkkoutunut ja jakautunut. Nautimme eri medioita, jotka kertovat eri tarinoita, eri näkökulmista.

Algoritmit kaventavat meille tarjottavaa sisältöä ja näin nekin lisäävät pilkkoutumista.

Algoritmeista lisää seuraavaksi >>>>

**Algoritmi,
arvaustehtävä**

**Algoritmi on koodia,
joka päättää, mitä näet somessa.
Se valitsee sinulle sisältöä sen
perusteella, mitä olet aiemmin
katsonut, tykännyt tai jakanut.**

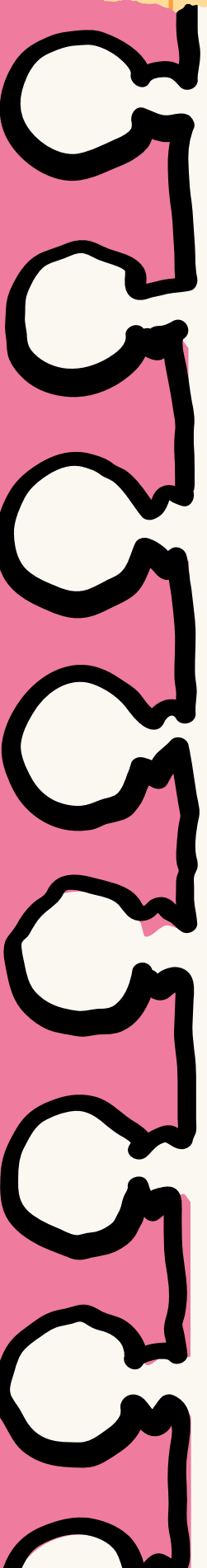
Mitä algoritmi sinulle näyttää?

1. Arvaa, mitkä kolme asiaa näkyvät somefiidissäsi useimmin?

- onko esimerkiksi kissoja, jääkiekkoa, virkkuuvideoita?

2. Keskustellaan jokaisen arvauksista. Jokaiselle algoritmi profiloit ja näyttää omanlaista sisältöä.

3. Avaa somesi: löysitkö arvelemasi kolme asiaa ensimmäisten postausten joukosta?

Ihmisen aivot oikovat tietoa nopeasti.
Tämä johtaa ajatusvinoumiin. Yleisiä vinoumia:

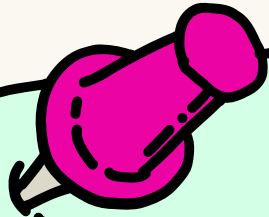
Ajatusvinoumia

Uskomme helpommin tietoon, joka tukee omaa näkemystämme.

Pidämme todennäköisenä sitä, mitä näemme usein.

Kielteinen tieto jää paremmin mieleen.

Media ja algoritmit vahvistavat näitä vinoumia korostamalla sisältöjä, jotka saavat reaktioita.

Ajatusvinoumia

Ajatusvinoumat toimivat, koska aivomme vahvistavat ajatuksia, jotka jo osaamme ja ymmärrämme.

Me luotamme juttuihin, jotka vahvistavat meille jo tuttuja ajatuksia ja uskomuksia.

Keskustellaan, tuleeko ajatusvinoumista esimerkkejä mieleen.

Oletko saanut itsesi kiinni ajatusvinoumasta?
Oliko se hankala myöntää?

Lopuksi

- Voit luottaa mediaan, joka noudattaa Journalistin ohjeita.
- Ohjeiden mukaan media ei saa valehdella tai johdattaa harhaan.
- Somessa Journalistin ohjeista ei ole kuultukaan :)

Keskustelua:

Miksi valheisiin ei kannata luottaa?
Miten ne rakentavat tulevaisuuttamme?

Millaisia tapoja sinulla on varmistaa, että
kuulemasi/katsomasi/lukemasi on totta?

Bonus harjoitus

Alasvetovalikossa näkyvät mediat, joista voi tehdä kantelun. Eli ne mediat, jotka ovat ohjeisiin sitoutuneet.

Jos halutaan, voidaan vielä selvittää, mitkä mediat ovat sitoutuneet Journalistin ohjeisiin:

1) Mennään JSN:n kantelulomakkeelle >>
www.jsn.fi/nain-kantelet/kantelulomake

2) Etsitään kohta numero 3, jossa kysytään kantelun kohdetta.

3. Kantelun kohde

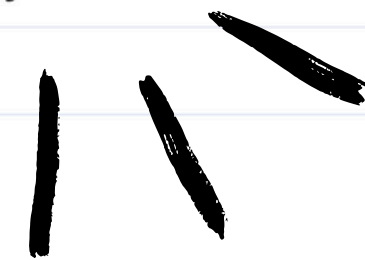
Yksilöi kohde, jota kantelusi koskee.

 This field is copied.

Lehti, tv- tai radiokanava, verkkojulkaisu *

Valitse

Ilmestymispäivä *

Tänään on tutustuttu median toimintaan ja luotettavuuteen sekä Journalistin ohjeisiin. Keskustelimme myös ajatusvinoumista.

Kiitos osallistumisesta!

